

T.C.
ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

Sayı :30824082-610 1327198
Konu :Yazılı Soru Önergeleri

7/41491 GK 106
7/45092 GK 155
7/45261 GK 160
7/45263 GK 160
12 Temmuz 2021
7/45347 GK 163
7/45348 GK 163

.../.../2021

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

7/45349 GK 163
7/45346 GK 167
7/46138 - 46145 GK 16

Milletvekilllerimiz tarafından şahsıma yöneltilen ve ilişik listede; TBMM Esas numaraları ve konuları belirtilen yazılı soru önergeleri incelenmiş olup, söz konusu önergelerde yer alan hususlara ilişkin cevaplarımız ekte sunulmuştur.

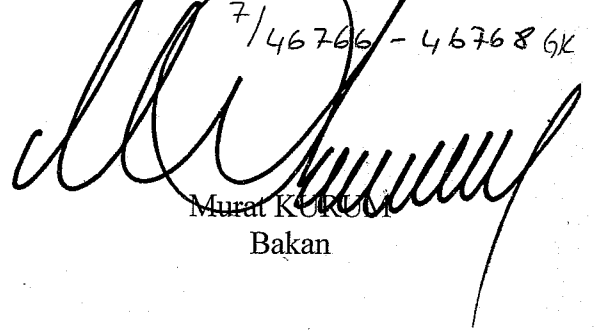
Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

7/46288 - 46291 GK 1

7/46488 - 46489 GK 17

7/46628 - 46629 GK 1

7/46766 - 46768 GK

Murat KURBAN
Bakan

7/48965 GK 137

7/44313 - 7/4314 GK 142

EK:

-Liste (7 Adet, 10 Sayfa)

-Cevap Yazısı (121 Adet, 247 Sayfa)

7/44642 GK 151

7/44885 GK 151

7/44971 GK 154

7/45152 GK 159

7/45257 - 45258 GK 160

7/45464 GK 164

7/45628 - 45629 GK 167

7/45842 - 45854 GK 168

7/45873 GK 168

7/46137 GK 169

7/46418 - 46421 GK 172

7/46941 GK 178

İZMİR MİLLETVEKİLİ
SAYIN MURAT ÇEPNİ'NİN
TBMM 7/46293 ESAS SAYILI
YAZILI SORU ÖNERGESİNE DAİR
SORULARI VE CEVAPLARI

7/46293
SK 12)

SORULAR:

Denizdeki biyolojik üretimin ilk basamağını teşkil eden fitoplankton diye adlandırılan bitkisel canlıların (mikro algler) aşırı çoğalması, deniz sıcaklığının yükselmesi ve buna bağlı olarak bakteriyel aktivitelerin artmasıyla oluşan müsilaj, yani deniz salyası, Kasım 2020 tarihinden bu yana Marmara Denizi'nde ciddi ekolojik tehdit oluşturmaktadır. Yüzeyden 30 metreye kadar inmiş olan deniz salyası, Marmara Denizi'nin tabanını kaplayarak, etkisini her geçen gün arttırmış, İstanbul, Adalar, Tekirdağ, Çınarcık, Bursa, Erdek, körfezler, Yalova, Mudanya, Gemlik, Gebze, Gelibolu sahillerini kaplamıştır.

Marmara Denizi, yıllar boyunca derin deşarj yöntemiyle, çoğu basit bir arıtmadan geçen, kentsel ve endüstriyel atık sular ve yağışlarla taşınan tarımsal üretimde kullanılan gübre ve pestisitler nedeniyle yoğun kirlilik yaşamakta, kıyı dolgularıyla en zengin ekolojik alanları yok edilmektedir. Bölgedeki havzalarda tarım ve evsel atık kaynaklı azot ve fosfor kirliliği ciddi boyutlara ulaşmıştır. Bilim insanları, deniz salyasının oluşmasında, iklim krizi nedeniyle deniz suyunun sıcaklığının artmasının ve denizlerdeki kirliliğin gerekli koşulları oluşturduğunu söylemektedirler.

Marmara Deniz'inin hemen her sahilinde görülen deniz salyası; deniz canlılarının yaşamını tehdit etmekte, biyolojik çeşitliliği yok etmekte, insan sağlığına olumsuz etkileri bulunmakta, balıkçılar için ciddi mağduriyetlere neden olmaktadır. Balıklar ve deniz canlıları kirlilik nedeniyle ölmekte, deniz salyası nedeniyle balık ağları tıkanmaktadır. Tutulabilen balıklar ise beslenemediklerinden dolayı normal gelişimin altındadır ve bu balıkların güvenli tüketimi konusunda ciddi endişeler vardır. Kocaeli, Gebze, Yalova, Bursa, İstanbul gibi sanayi bölgelerine sahip illerin Marmara Denizi'ni atıkları için deşarj yeri olarak kullanmasının engellenmesi, deniz salyasının temizlenmesi için etkin önlemler alınması gerekmektedir.

- 1- Bilim insanları deniz salyasının içinde ağır metal gibi kirleticilerin de olduğunu açıklamışlardır. Marmara Denizi'nin kirliliği Bakanlığınız tarafından takip edilmekte midir? Bakanlığınız, ilgili kurumlarla işbirliği yaparak Marmara Deniz'inde deniz salyasının oluşum nedenlerini ortaya koyup, temizlenmesi için gerekli çalışmaları yapacak mıdır?
- 2- Doğal yaşamı bozan, balıkçıları mağdur eden ve insan sağlığı için risk oluşturan deniz salyasının daha fazla tehdit oluşturmaması için ne gibi çalışmalarınız olacaktır?
- 3- Marmara Denizini kirleten sanayi tesislerinin denetimi yapılmakta mıdır? Atıkların Marmara denizini kirletmeden bertaraf edilmesi için ne gibi çalışmalarınız vardır? Son 5 yılda Marmara denizini kirleten kaç firmaya yaptırım uygulanmıştır?

- 4- Marmara Denizi'ni kirletecek atıkların etkin şekilde temizliğinin sağlanması, her türlü atığın sadece biyolojik değil kimyasal arıtmaya da tabi tutulması için çalışmalarınız olacak mıdır? Bu konuda yerel yönetimler ile işbirliğiniz var mıdır?
- 5- İstanbul'un kanalizasyon atığının % 70'i derin deniz deşarjı yöntemiyle denize verilmektedir. Ayrıca, Ergene Havzası'nı koruma eylem planı kapsamında organize sanayi bölgelerinin ortak atık su arıtma tesislerinden çıkan suların Marmara Denizi'ne derin deşarjı projesi de yürütülmektedir. Marmara Denizi'nin güncel durumu da dikkate alınarak, proje kapsamında kirli suların Marmara Denizine verilmemesi için projeyi durdurmayı düşünmüyor musunuz? Bu projenin denize vereceği zararların tespiti için demokratik kitle örgütleri ve meslek odaları ile işbirliğiniz olacak mıdır?
- 6- Marmara Denizi'ni kirleten nedenlerin ortadan kaldırılması için bütüncül politikalar üretecek misiniz? Marmara Bölgesinde aşırı sanayileşme ve yapılaşmaya uygun arıtma tesisleri kurulacak mıdır?
- 7- Bilim insanları iklim krizi nedeniyle Marmara Denizinin yüzey sıcaklığının artması ve deniz salyası ilişkisini ortaya koymuşlardır. Hükümetinizin, Marmara Denizi ve diğer denizlerin ekosistemine zarar veren iklim krizini önleyici tedbirleri almak için eylem planı var mıdır? Türkiye genelinde denizlerde deniz salyası vakaları takip edilmekte midir? Bu konuda çalışmalar başlamış mıdır?
- 8- Marmara Denizin kıyılarında ne kadarlık alanda, hangi il sınırlarında dolgu yapılmıştır? Kıyılarda dolgu yapılacak projeleri engelleyecek yasal düzenlemeler yapılacak mıdır?

CEVAPLAR:

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı olarak Marmara Denizinde oluşan deniz salyasının önlenmesi için 22 Maddeden oluşan "Marmara Denizi Eylem Planı" hazırlanmış olup, 06.06.2021 tarihinde Marmara Denizine kıyısı olan tüm illerin üst düzey yöneticileri ile imza altına alınmıştır. Söz konusu eylem planı çerçevesinde çalışmalara süratle başlanmış olup, Marmara Denizindeki deniz salyasının ortadan kaldırılması için gerekli tüm çalışmalar ilgili kurum/kuruluş ve yerel yönetimler ile koordineli bir şekilde yürütülmektedir.

Ayrıca, Marmara bölgesinde kirliliğin azaltılması ve izleme çalışmalarının yürütülmesi amacıyla; Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, ilgili kurum ve kuruluşlar, üniversiteler, sanayi odaları ve STK'lardan müteşekkil Koordinasyon Kurulu; Marmara Belediyeler Birliği bünyesinde ise Bilim ve Teknik Kurulu oluşturulmaktadır.

Tüm müsilaj temizleme çalışmalarının izlenmesi, kontrolü ve denetimi Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından yürütülecektir. Bu kapsamda Bakan Yardımcısı Başkanlığında İstanbul'da Koordinasyon ve Bilgilendirme Merkezi oluşturulmuştur. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nca 'Marmara Denizi Eylem Planı'nın uygulanmasına ilişkin 7 il valiliği ve belediye başkanlıkları, ilgili bakanlıklar ve sivil toplum kuruluşlarına Marmara Denizi Eylem Planı'nın Uygulanmasına İlişkin 2021/12 Sayılı Genelge gönderilmiştir. Genelge ile müsilajdan kaynaklanan kirliliğin giderilmesi ve yönetimi için Marmara Denizi'ne kıyısı olan illerde Vali Başkanlığında Koordinasyon Merkezleri oluşturulmuştur.

Eylem planı kapsamında, Marmara Denizi Bütünleşik Stratejik Planı 3 ay içerisinde hazırlanacak olup çalışmalar bu plan çerçevesinde uygulanacaktır. Marmara Denizi'nin tamamını koruma alanı olarak belirleme çalışmaları başlatılacak, 2021 yılı sonuna kadar tamamlanacaktır. Eylem planına yönelik gelişmeler ve bu çerçevede yapılan iş ve işlemler <https://marmarahepimizin.csb.gov.tr/> web adresinde yer almaktadır.

Yaklaşık 1000 kişilik bir ekiple, 25 adet deniz yüzeyi temizleme teknesi, kirlilik dağılmasını önlemek için bariyer serme tekneleri ve 18 destek botu ile temizleme çalışmaları başlatılmıştır.

Acil müdahale kapsamında 08.06.2021 tarihinde 7/24 esasıyla Marmara Denizi'ndeki müsilajın temizlenmesine yönelik deniz yüzeyi temizleme araçlarıyla temizlik çalışmaları, bir seferberlik anlayışıyla tüm kurum/kuruluşlar, belediyeler, sivil toplum kuruluşları ve vatandaşların katılımıyla 15 bölgede; Kadıköy/Caddebostan, Tuzla Tersane, Yenikapı Açıkları, Kartal Sahilboyu, Maltepe Dolgu Alanı, Beylikdüzü/Gürpınar Sahili, Kurbağalıdere, Pendik Sahilboyu, Kocaeli Körfez, Bursa Gemlik, Balıkesir Bandırma, Çanakkale Marina

Bölgesi, Çanakkale Gelibolu, Yalova Aksa Önleri ve Yalova Tersaneler Bölgesi'nde hem karadan hem denizden temizlik çalışmaları başlatılmıştır.

Bakanlığımız merkez ve taşra teşkilatında görevli denetim personeli tarafından 2872 sayılı Çevre Kanunu ve bu Kanuna istinaden yayımlanan yönetmelikler kapsamında, ani, birleşik ve şikâyet üzerine denetimler yapılmaktadır. Çevre denetimlerinin risk analizine dayalı planlanması da yapılmaktadır. Bu planlama yöntemi ile çevresel açıdan daha riskli tesislerin daha sık denetlenmesi sağlanmaktadır.

Yapılan denetimlerde Çevre Mevzuatında belirtilen usul ve esaslara aykırı faaliyet gösterdiği tespit edilen işletmelere idari para cezası uygulanmakta, ayrıca çevre ve insan sağlığı için tehlike yaratan işletmelerin faaliyeti ise kısmen veya tamamen, süreli veya süresiz olarak durdurulmaktadır. Ayrıca fiilin diğer kanunlara göre suç oluşturması halinde Türk Ceza Kanunu ile diğer kanunların uygulanması için adli makamlara suç duyurusunda bulunmaktadır.

22.06.2021 tarihi itibarıyla Marmara Denizine kıyısı olan illerimizde çevre denetimleri devam etmekte olup su kirliliği konusunda Bakanlığımızca 3.423 denetim gerçekleştirilmiş, yapılan denetimler kapsamında 1.599 atıksu numunesi alınmış ve toplamda 92 adet ceza ile 11.008.479 TL idari yaptırım uygulanmıştır.

Ayrıca son 5 yıl içinde Marmara Denizine kıyısı olan illerde su kirliliği konusunda mevzuat hükümlerine uymayan işletmelere 528 adet ceza ile 49.515.168,00.-TL idari yaptırım uygulanmıştır.

Bakanlığımızca yapılan denetimleri uzaktan ve sürekli izleme sistemlerini ülkemize yaygınlaştırma ve bu izleme sistemlerinin yönetimleri ile ilgili faaliyetler yürütmekte olup, Marmara Denizi'nin müsilaaj durumu nedeniyle bu deniz ve kıyı bölgelerinde çalışmalar yoğunlaşmış durumdadır.

Marmara Denizi'ne kıyısı bulunan illerde, toplamda 170 adet kıyı tesisi ve 19 adet lisanslı atık alma gemisi ile gemilere atık alım hizmeti verilmektedir. Kıyı tesislerinde kurulu bulunan atık kabul tesisleri ile lisanslı atık alım gemilerinin verdiği hizmetler Bakanlığımız ve ilgili İl Müdürlüklerimiz tarafından düzenli olarak denetlenmektedir.

Bakanlığımızca geliştirilen Gemi Atık Takip Sistemi ve Mavi Kart Sistemi ile deniz araçlarının atıkları kayıt altında tutulmakta ve 7/24 online takip edilmektedir.

Bununla birlikte, Bakanlığımızın 06.06.2011 tarihli ve 51662 sayılı yetki Devri Genelgesi ile Türkiye'nin yargılama yetkisine tâbi olan deniz yetki alanlarında 2872 sayılı Çevre Kanunu hükümlerine uyulup uyulmadığının denetlenmesi için yetki devri yapılan kurumlar ve bu kurumlarca yapılacak iş ve işlemlere ilişkin usul ve esaslar düzenlenmiştir.

Buna göre; deniz yetki alanlarında 2872 sayılı Çevre Kanunu hükümlerine uyulup uyulmadığının denetlenmesi ve aynı Kanunun 24 üncü maddesi hükmüne göre idari yaptırım kararı verme yetkisi; Liman Başkanlıkları, Sahil Güvenlik Komutanlığı, İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığı, Kocaeli Büyükşehir Belediye Başkanlığı, Antalya Büyükşehir Belediye Başkanlığı, Mersin Büyükşehir Belediye Başkanlığına devredilmiştir. Buna göre Marmara Denizi'nde, yetki devri yapılan tüm kurumlar tarafından düzenli olarak hem havadan hem karadan denetim gerçekleştirilmektedir.

22/03/2015 tarih ve 29303 sayılı Sürekli Atıksu İzleme Sistemleri Tebliği (SAİS) ile kurulu kapasitesi 10000m³/gün ve üzeri olan ülke genelinde 313 atıksu arıtma tesisi deşarj suları Bakanlığımız tarafından 7/24 anlık olarak izlenmektedir. SAİS Tebliği'nde 16 Temmuz 2019 tarihinde yapılan değişiklik ile mevcutta 10.000 m³/gün ve üzeri kapasiteli arıtma tesisleri için zorunlu olan SAİS uygulaması, daha düşük kapasiteli tesisler için (5.000 m³/gün ve üzeri) zorunlu hale getirilmiş ve bu tesislere kurulum için 2 yıllık geçiş süreci tanınmıştır. Bu izlemelerle büyük atıksu arıtma tesislerinin uzaktan denetimi sağlanmaktadır. Marmara Denizine kıyısı olan illerde toplamda 92 adet SAİS tesisi bulunmaktadır.

Bakanlığımızın yürütücülüğünü yaptığı ulusal deniz izleme programı (Denizlerde Bütünleşik Kirlilik İzleme Programı (DEN-İZ)) verileri kapsamında Marmara Denizi'ndeki oksijensizlik durumu görülmüş ve durumun analizinin ortaya konulması için "*Marmara Denizi Bütünleşik Modelleme Sistemi (MARMOD) Projesinin*" birinci aşaması 2017 yılında yürütülmüştür. Proje ile ilgili bilgiler başlangıç ve kapanış çalıştayları ile bölgede sorumlu olan yerel yönetimler ve Bakanlıklarla paylaşılmıştır. Kısa sürede tamamlanan Faz I projesinin ikinci aşaması olan ve ek gözlem ve verilerle daha doğru sonuç ve yargılar sağlayacak olan FAZ II ise 2021-2022 yıllarını kapsayacak şekilde başlamıştır.